

**ANALIZE ȘI PROGNOZE ANUALE ȘI PE TERMEN MEDIU PE
BAZA MODELULUI „DOBRESCU”***
-SINTEZA-

Cornelia SCUTARU (coordonator)
Marioara IORDAN
Marin DUMITRU
Stelian STANCU
Roxana CIUMARA
Petre FOMIN

INTRODUCERE

Macromodelul “Dobrescu” reflectă trăsăturile unei economii slab structurate, ale cărei caracteristici se manifestă foarte clar în cazul economiei românești de tranziție. Din punct de vedere economic, aceste trăsături se manifestă prin: atrofierea dependenței output-ului real de factorii de producție; cronicizarea arieratelor inter-întreprinderi și a formei disturbante a “dolarizării”; ponderea mare a economiei necontabilizate; distorsiunea monetară și asimetria lichidităților.

Modelul este utilizat pentru elaborarea de scenarii de previziune pe termen mediu și scurt; scenariile țin cont de evoluția lunară a economiei românești și de schimbările de politici macroeconomice.

Macromodelul are ca scop estimarea implicațiilor pe termen scurt și mediu ale politicilor de venituri, fiscale, comerciale și monetare, în contextul specific proceselor de transformare din economia românească.

În acest proiect am utilizat a ***cincea versiune*** a macromodelului[†], care introduce relații privind investițiile străine directe, împrumuturile nerambursabile, datoria publică, datoria externă totală. Această versiune a fost utilizată în elaborarea “Strategiei economice a

---

* Lucrare elaborată în cadrul programului CERES “Tipologia creșterii economice; evoluția principalelor corelații macroeconomice în perioada de tranziție”, (Anexa la contractul nr. PP4/25.11.2002, Tema P1/Faza II.1-2003) titular IFA, subcontractant IPE.

† Emilian Dobrescu “*Macromodels of the Romanian Transition Economy*” Editura Expert, București, 2000

României pe termen mediu” pentru integrarea în Uniunea Europeană (2000) și în elaborarea “Programelor economice de preaderare” (2001 și 2002), în ipoteza că Guvernul și Banca Națională vor trece ferm la implementarea reformelor structurale.

Estimările previzionale asupra evoluției economiei românești au fost realizate cu consultarea acad. Emilian Dobrescu, în colaborare cu Petre Fomin, pe baza “Macromodelului economiei românești de tranziție” elaborat de acad. Emilian Dobrescu.

SCENARIILOR ALTERNATIVE PENTRU 2003

Pentru prognoza anuală în proiect sunt prezentate:

- un scenariu de referință, care este *Scenariul dezirabil* din prognoza anului 2003;
- trei scenarii alternative, construite pentru diferite ipoteze, pe care le vom specifica mai jos.

Sunt analizate consecințele acestor ipoteze asupra economiei românești.

Ipotezele de lucru pentru *scenariul de referință*:

1. Proiecția privind populația totală și populația de peste 15 ani ține seama de rezultatele preliminare ale ultimului recensământ. În ceea ce privește forța de muncă, este acceptată ca plauzibilă ipoteza că are loc o ușoară creștere a ratei de participare, în ciuda declinului demografic. Este de așteptat ca, datorită noilor reglementări în domeniu, să înceteze creșterea numărului pensionarilor.
2. A fost luată în considerare o politică de venituri capabilă să suporte procesul de dezinflație. În aceste condiții, în 2003, rata PIB-ului în prețuri curente va scădea la aproximativ 22-23%. Reducerea presiunilor sociale legate de creșterea veniturilor nominale, implică extinderea și consolidarea dialogului dintre Guvern și partenerii de dialog social.

3. În concordanță cu obiectivele Guvernului, deficitul bugetului general consolidat va fi menținut la circa 2.5-3%; el va fi acoperit în proporții egale din credite interne și externe.
4. Continuă remonetizarea economiei.
5. Se presupune că raportul EUR-USD va crește până în aprilie, după care trendul se va inversa.
6. Se presupune că reformele structurale vor face din România un mediu de afaceri atractiv, astfel încât fluxul de investiții străine (directe și de portofoliu) va crește. Este, de asemenea, luată în considerare creșterea fondurilor nerambursabile .

Ipoteze de lucru pentru *Scenariile “țintă” S2, S3, S4*

- Scenariile *S2* și *S3* examinează consecințele unor politici economice de venituri și comerciale care țintesc pentru 2003 o inflație mai mică decât cea obținută în scenariul de referință: 12% în *S2* și 9% în *S3*.
- Scenariul *S4* testează ipoteza unei creșteri față de 2002 (cu 3% din PIB) a fondurilor nerambursabile primite de la Uniunea Europeană. Aceste fonduri intră în economia românească pe proiecte investiționale, astfel încât, în model sunt tratate analog fluxului de investiții străine (directe și de portofoliu). Se presupune că reformele structurale vor face din România un mediu de afaceri atractiv, astfel încât eficiența fluxului de investiții străine va crește .

Celelalte ipoteze ale scenariului de referință rămân valabile și pentru scenariile țintă.

REZULTELE SIMULARILOR – *Scenariile S2 și S3*

PROGNOZA ANUALĂ PENTRU 2003 SCENARIILE *S2* și *S3*

<i>Indicatori</i>	Rate față de 2002(%)		
	<i>S1</i> (scenariul de referință)	<i>S2</i> (ținta: inflația 12%)	<i>S3</i> (ținta: inflația 9%)
<i>PIB preturi curente</i>	22.23	21.09	18.72
<i>PIB preturi constante</i>	5.11	5.37	5.87
<i>DAD preturi curente</i>	22.81	21.72	19.45
<i>DAD preturi constante</i>	5.64	5.92	6.52

<i>Investiții</i>	11.64	11.86	12.31
<i>Rata investițiilor</i>	22.55	22.56	22.57
<i>Exportul de mărfuri și servicii</i>	10.50	10.47	10.43
<i>Importul de mărfuri și servicii</i>	11.54	11.68	11.99
<i>Soldul balantei comerciale</i>	-3.614	-3.644	-3.708
<i>Rata somajului</i>	8.09	8.02	7.87
<i>Curs mediu de schimb EUR</i>	1.206	1.193	1.167
<i>Curs de schimb EUR (dec/dec)</i>	1.226	1.202	1.154
<i>Deflatorul PIB</i>	1.163	1.149	1.121
<i>Indicele mediu al prețurilor de consum</i>	1.165	1.152	1.134
<i>Indicele prețurilor de consum (dec/dec)</i>	1.135	1.120	1.090
<i>Deficitul bugetar</i>	-2.64	-2.68	-2.78
<i>Datoria externă (% în PIB)</i>	29.66	29.66	29.67
<i>Productivitatea muncii</i>	3.8	3.9	4.3

COMENTARII

- Cele două scenarii și-au propus apropierea de o “țintă” legată de inflație: în **S2** se propune ca țintă o inflație (decembrie 2003 la decembrie 2002) de 12%, cifră vehiculată deja ca fiind posibil de atins în cursul acestui an, iar în **S3** se propune ca țintă scăderea inflației sub pragul nivelului cu 2 cifre, adică atingerea nivelului de 9%, propus pentru 2004 în “Strategia economică pe termen mediu”.
- Acest lucru este posibil dacă se continuă politicile care au permis lansarea procesului de dezinflație din ultimii doi ani:
- politică monetară prudentă a BNR;
- monitorizarea permanentă a deficitului bugetar și finanțarea sa neinflaționistă din surse preponderent externe;
- reducerea anticipațiilor inflaționiste ale agenților economici prin continuarea reformelor structurale și menținerea unei creșteri economice sustenabile;
- protejarea producției interne față de importurile de mărfuri – în special alimentare – cu prețuri subvenționate în țara de origine; măsură care, pe termen scurt, poate duce la creșterea prețurilor, dar care are efecte pozitive pe termen lung;
- monitorizarea permanentă a prețurilor energiei, a căror creștere relansează în aval efecte inflaționiste;
- o atenție deosebită trebuie acordată cursului de schimb; schimbarea, de la 1 martie, a monedei de referință dolar/euro poate avea consecințe nedorite asupra evoluției prețurilor pe piața internă. Motivele sunt date de evoluțiile divergente ale

celor două monede: în timp ce leul a suferit față de dolar, în ultimul an, un proces de apreciere în termeni reali (cu alte cuvinte, cursul de schimb a crescut mai încet decât inflația), față de euro procesul a fost invers: cursul de schimb a crescut mult mai repede decât inflația. Ne regăsim acum din nou în situația de a folosi o monedă de referință față de care leul se depreciază rapid; chiar dacă raportarea la moneda europeană unică euro are consecințe pozitive în evoluția exporturilor, pentru piața internă și pentru importuri ne putem aștepta la o creștere a prețurilor, deci a inflației.

- Dacă privim tabelul de mai sus, este clar că “ținta - inflație 9%” este dezirabilă prin consecințele ei: o creștere economică de aproape 5.9%, susținută de creșterea cererii agregate interne. Creștere economică bazată pe o relansare a investițiilor, care cresc cu 12.31% față de 2002 și a productivității muncii, care crește cu 4.3%.

REZULTATELE SIMULARILOR – *Scenariul S4*

PROGNOZA ANUALĂ PENTRU 2003 SCENARIUL S4

<i>Indicatori</i>	Rate față de 2002(%)	
	<i>S1 (scenariul de referință)</i>	<i>S4 (scenariul-test privind creșterea fondurilor primite de la UE)</i>
<i>PIB preturi curente</i>	22.23	22.23
<i>PIB preturi constante</i>	5.11	5.40
<i>DAD preturi curente</i>	22.81	23.18
<i>DAD preturi constante</i>	5.64	6.22
<i>Investitii</i>	11.64	12.52
<i>Rata investitiilor</i>	22.55	22.68
<i>Exportul de mărfuri și servicii</i>	10.50	10.83
<i>Importul de mărfuri și servicii</i>	11.54	12.70
<i>Soldul balantei comerciale</i>	-3.614	-3.778
<i>Rata somajului</i>	8.09	8.01
<i>Curs mediu de schimb EUR</i>	1.206	1.203
<i>Curs de schimb EUR (dec/dec)</i>	1.226	1.221
<i>Deflatorul PIB</i>	1.163	1.160
<i>Indicele mediu al preturilor de consum</i>	1.165	1.162
<i>Indicele preturilor de consum (dec/dec)</i>	1.135	1.131
<i>Deficitul bugetar</i>	-2.64	-2.68
<i>Datoria externa (% în PIB)</i>	29.66	27.99
<i>Productivitatea muncii</i>	3.8	3.97

COMENTARII

Creșterea investițiilor pe baza fondurilor nerambursabile primite de la Uniunea Europeană, poate duce la creșteri de importuri necesare producției, piața internă nefiind pregătită pentru o asemenea ofertă. Acest fenomen duce la o creștere a cererii agregate interne mai rapidă decât creșterea economică generată de investiții. Pe de altă parte, creșterea investițiilor rămâne o bază de creștere economică în viitor și aduce o anumită ameliorare a celorlalți indicatori economici.

SCENARIU ALTERNATIV PE TERMEN MEDIU

Ipoteze de lucru pentru *Scenariul de referință*

- In domeniul demografic: cifrele privind populația sunt actualizate conform recensământului din 2002 (populația totală, populația în vârstă de peste 15 ani, forța de muncă). Ipoteză privind constanța numărului de pensionari, ținând seama de procesele naturale și modificările legislative.
- Se consideră că politica veniturilor susține procesul de dezinflație; se iau în calcul rate moderate de creștere a PIB-ului nominal.
- In ceea ce privește comerțul exterior: exportul este considerat motor al creșterii economice, alături de investiții, cu rol crescând al investițiilor.
- Indicele cursului nominal de schimb este presupus a fi sub indicele inflației, de unde – o apreciere reală a monedei naționale față de coșul monetar (60% EUR – 40% USD).
- O ușoară scădere a ponderii cheltuielilor bugetare în PIB, asociată cu o atenuare modestă a fiscalității legate de costul forței de muncă.
- Continuă procesul de remonetizare a economiei naționale, prin creșterea bazei monetare și reducerea rezervelor minime obligatorii.
- Se ia în considerare un aflux mai consistent de capital extern.

Prognoza multianuală pornește de la ipoteza că în 2003 se vor realiza toate ipotezele care stau la baza scenariului dezirabil, creând condițiile pentru îndeplinirea acestuia. Este o ipoteză foarte importantă, care stă la baza previziunilor făcute pentru anii următori. Nerealizarea premizelor pentru anul 2003 schimbă datele inițiale ale previziunilor pentru 2004 și 2005.

REZULTELE SIMULARILOR

PROGNOZA MULTIANUALĂ 2003-2005 SCENARIUL DE REFERINTA

<i>Indicatori</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>
<i>PIB preturi curente</i>	22.23	15.11	14.56
<i>PIB preturi constante</i>	5.14	5.10	4.75
<i>DAD preturi curente</i>	22.81	14.28	15.02
<i>DAD preturi constante</i>	5.64	4.34	5.18
<i>Investitii</i>	11.64	10.95	11.03
<i>Rata investitiilor</i>	22.55	23.71	25.04
<i>Exportul de bunuri și servicii</i>	10.50	12.29	12.01
<i>Importul de bunuri și servicii</i>	11.54	9.68	12.51
<i>Soldul balantei comerciale</i>	-3.614	-3.512	-4.050
<i>Rata somajului</i>	8.08	7.30	6.70
<i>Curs mediu de schimb EUR</i>	1.206	1.048	1.051
<i>Curs de schimb EUR (dec/dec)</i>	1.226	0.927	1.154
<i>Deflatorul PIB</i>	1.163	1.095	1.094
<i>Indicele mediu al preturilor de consum</i>	1.165	1.097	1.095
<i>Indicele preturilor de consum (dec/dec)</i>	1.135	1.062	1.060
<i>Deficitul bugetar</i>	-2.60	-2.50	-2.40
<i>Datoria externa (% în PIB)</i>	29.66	28.92	28.71
<i>Productivitatea muncii</i>	3.8	4.3	4.0

Rate față de anul precedent(%)

Scenariul de referință se caracterizează printr-o creștere economică moderată, bazată în primul rând pe creșterea investițiilor. Atât importurile cât și exporturile sunt în creștere, totuși ritmul de creștere a importurilor este mai rapid, astfel încât are loc o creștere a deficitului balanței comerciale. Deficitul bugetar și datoria externă sunt în scădere, productivitatea muncii este în creștere.

Scenariul prevede o scădere a cursului de schimb ROL/EUR mai rapidă în primul an de prognoză și atenuată în 2005, însoțită de o scădere corespunzătoare a inflației, care, în condițiile în care anul 2003 se încadrează în ipotezele scenariului dezirabil, cu o rată a

inflației de numai 13.5%, poate susține o rată a inflației de circa 6% în anii următori. Reamintim aici că ipotezele în care acest lucru este posibil sunt:

- O politică consecventă a veniturilor care să susțină dezinflația;
- O apreciere reală a monedei naționale față de coșul valutar stabilit de BNR (60% EUR, 40% USD);
- Investițiile și exportul cu rol de motor al creșterii economice;
- Continuarea remonetizării economiei naționale prin politici monetare adecvate;
- Un aflux mai consistent de capital extern, în condițiile unor politici susținute de reformă.

Ipoteze de lucru pentru scenariul “țintă” multianual

Scenariul multianual “țintă” pornește de la o ipoteză asemănătoare cu cea a scenariului **S4** din prognoza anuală, care testează ipoteza unei creșteri a fondurilor nerambursabile primite de la Uniunea Europeană. Pentru 2003 se folosește aceeași ipoteză ca în scenariul S4 (o creștere cu 3% din PIB față de 2002). Pentru 2004 și 2005 aceste creșteri sunt moderate astfel:

Creșterea fondurilor primite de la Uniunea Europeană
în *Scenariul de referință (S1)* și în *Scenariul “țintă” (S2)*

față de anul precedent

	2003	2004	2005
Scenariul de referință (<i>S1</i>)	1.38	1.07	1.13
Scenariul “țintă” (<i>S2</i>)	2.02	1.16	1.28

Considerăm că aceste fonduri intră în economia românească pe proiecte investiționale, astfel încât, în model sunt tratate analog fluxului de investiții străine (directe și de portofoliu). Se presupune că reformele structurale vor face din România un mediu de afaceri atractiv, astfel încât eficiența fluxului de investiții străine va crește .

Celelalte ipoteze ale scenariului de referință rămân valabile și pentru scenariile țintă.

REZULTATELE SIMULĂRILOR

PROGNOZA MULTIANUALĂ 2003-2005 SCENARIUL "TINTA" (S2)

Rate față de anul precedent(%)

<i>Indicatori</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>
<i>PIB preturi curente</i>	22.23	15.11	14.56
<i>PIB preturi constante</i>	5.40	5.39	5.10
<i>DAD preturi curente</i>	23.18	14.59	15.41
<i>DAD preturi constante</i>	6.22	4.92	5.89
<i>Investiții</i>	12.52	11.79	12.00
<i>Rata investițiilor</i>	22.68	23.97	25.45
<i>Exportul de bunuri și servicii</i>	10.83	12.63	12.39
<i>Importul de bunuri și servicii</i>	12.70	10.74	13.75
<i>Soldul balantei comerciale</i>	-3.778	-3.856	-4.652
<i>Rata somajului</i>	8.0	7.2	6.4
<i>Curs mediu de schimb EUR</i>	1.203	1.046	1.048
<i>Curs de schimb EUR (dec/dec)</i>	1.221	0.925	1.150
<i>Deflatorul PIB</i>	1.160	1.092	1.090
<i>Indicele mediu al preturilor de consum</i>	1.162	1.094	1.092
<i>Indicele preturilor de consum (dec/dec)</i>	1.131	1.059	1.056
<i>Deficitul bugetar</i>	-2.68	-2.53	-2.49
<i>Datoria externă (% în PIB)</i>	27.99	25.72	23.96
<i>Productivitatea muncii</i>	3.97	4.45	4.26

COMENTARII

Scenariul se caracterizează printr-o creștere economică moderată, bazată atât pe creșterea investițiilor interne, cât și a investițiilor străine (directe și de portofoliu), la care se adaugă creșterea fondurilor nerambursabile provenite de la Uniunea Europeană. Creșterea investițiilor încă din 2003 crează o bază de creștere economică pentru anii următori și aduce o anumită ameliorare a tuturor indicatorilor economici, după cum se va vedea în continuare. Atât importurile cât și exporturile sunt în creștere, totuși ritmul de creștere a importurilor este mai rapid, impus de necesitatea de a importa tehnologii și echipamente pentru noile investiții, astfel încât are loc o creștere a deficitului balanței comerciale. Deficitul bugetar și datoria externă sunt în scădere; productivitatea muncii este în creștere.

